

заводських ліній бугаїв: Лосося 2391, Хижого 1599, Анчара 0988, Пагіна 0384, Осокора 0109, Сома 0418, Тайника 1921. Значна кількість поголів'я належить до ліній Осокора 0109 (804 гол.), Хижого 1599 (607 гол.), Сома 0418 (597 гол.). Молочність корів цих ліній коливається від 188 до 200 кг. Лінії набули розвитку через синів, онуків, правнуків, праправнуків.

Генетичне вдосконалення стад здійснюється за єдиною схемою, що поєднує основні елементи селекційного процесу: відбір тварин у різні вікові періоди за основними селекційними ознаками, випробування, оцінка і підбір.

Інститут розведення і генетики тварин УААН

УДК 636.2.082.453.612.6.02
С.Г. ШАЛОВИЛО, М.М. ШАРАН,
М.М. ПАСІЦЬКИЙ

ВПЛИВ ГОРМОНАЛЬНИХ ОБРОБОК ТА ВИМИВАНЬ НА ІНВОЛЮЦІЮ МАТКИ У КОРІВ- ДОНОРІВ

Формування постійних донорських стад для трансплантації ембріонів потребує сталого і систематичного контролю за станом здоров'я тварин, своєчасного проведення комплексу ветеринарних, зоотехнічних, організаційних і господарських заходів, які запобігають виникненню захворювань корів-донорів і забезпечують їх високу ембріопродуктивність.

Виходячи з вищевказаного, ми вивчали вплив багаторазових гормональних обробок і вимивань на інволюцію матки у донорів з метою розробки заходів, що попереджують розвиток акушерських і гінекологічних захворювань корів-донорів.

Коровам проводили гормональну індукцію множинної овуляції препаратом ФСГ-п (США) за схемою 40 мг на обробку. Для синхронізації статеві охоти у тварин застосовували простагландин із групи Ф-2 альфа (естрофан). Осіменіння корів проводили спермою одного бугая. На 7–8-й день після осіменіння вимивали ембріони.

На 7-й день після закінчення процедури вимивання ембріо-

© С.Г. Шаловило, М.М. Шаран,
М.М. Пасіцький, 1999

Розведення і генетика тварин. 1999. Вип. 31–32

нів роги матки корів-донорів були значно заокруглені, набряклі, болючі, ригідність матки ослаблена. Крім того, відмічались значна гіперемія і набряк слизової оболонки піхви та піхвової частини шийки матки. В яєчниках знаходилась різна кількість жовтих тіл і неовульованих фолікулів.

Наступне дослідження проводили через 14 днів, тобто на 21-й день після осіменіння. У більшості тварин матка була збільшена, набрякла, слабо виражена ригідність. Частково набрякла і гіперемійована піхвова частина шийки матки. В яєчниках знаходились жовті тіла і лише у 30% корів, в яких після введення гормональних препаратів слабо була виражена поліовуляція (4–6 жовтих тіл в яєчнику), інволюційні процеси в матці були завершені, а в яєчниках знаходились фолікули.

Чергове дослідження репродуктивних органів піддослідних тварин проводили через 24 дні після попереднього дослідження, тобто через 45 днів після осіменіння тварин та через 38 днів після вимивання ембріонів. Одночасно у 80% корів (16 гол.) були завершені інволюційні процеси в матці, однак у деяких тварин яєчники були дещо збільшені, з наявністю фолікулів на різних стадіях розвитку. У решти чотирьох корів інволюція матки відбувалася ще протягом 20–40 днів і лише після цього їх почали використовувати як донорів.

Проведені клінічні спостереження за коровами-донорами показали, що інволюція ендометрію і гормонально-функціонального стану яєчників після вимивання ембріонів проходить повільніше і має свої особливості порівняно із звичайним статевим циклом чи нормальними родами. Якщо цього не враховувати і передчасно знову проводити гормональну стимуляцію функції яєчників, то у донорів виникає розлад у роботі різних систем організму і в першу чергу в статевих органах формується захисна реакція у вигляді тривалої депресії.

Якщо реакція яєчників на гормональну обробку була невелика, в межах 4–6 жовтих тіл, то самостійне розсмоктування їх настає не раніше, як через 20–25 днів після вимивання ембріонів. При реакції 7–10 і більше жовтих тіл регресія їх затягується на значно триваліший період — 45–60 днів.

*Львівський філіал Інституту розведення
і генетики тварин УААН*